

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ КАЗКИ

У статті презентовано досвід підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації виховного потенціалу арт-педагогіки та казкотерапії у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського. Розкриваються особливості використання психокорекційної казки у навчально-виховному процесі початкової школи з метою корекції поведінкових стереотипів дітей молодшого шкільного віку. Серед різноманіття форм та методів психокорекційної роботи особлива увага зосереджена на організації спонтанної художньо-творчої діяльності учнів у ході створення певної казково-фантастичної реальності.

Ключові слова: казкотерапія, алгоритм побудови психокорекційної казки, форми та методи організації психокорекційної роботи у початковій школі заасобами казкотерапії та арт-терапії.

В статье раскрываются теоретические и методические предпосылки использования психокоррекционной сказки в учебно-воспитательном процессе начальной школы. Представлен опыт подготовки будущих учителей начальных классов к реализации воспитательного потенциала психокоррекционной сказки в Винницком государственном педагогическом университете им. М. Коцюбинского.

Ключевые слова: сказкотерапия, алгоритм создания психокоррекционной сказки, формы и методы организации психокоррекционной работы в условиях учебно-воспитательного процесса начальной школы.

The article is devoted to the problem of make the tale-therapy techniques and acting for theatre in education process of elementary school. The outcomes of tale-therapy technique with the pupils and students audience are presented/

Key words: tale-therapy, the algorithm of creating the psychocorrection late, forms and methods of organizing of psychocorrective work in the education process of elementary school with the help of tale-therapy and art-therapy.

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується зміною її концептуальних засад та утвердженням нового, особистісно орієнтованого підходу, за якого у центр освітньої системи ставиться не накопичення людиною якомога більшого обсягу різноманітних знань, а забезпечення гармонійного співвідношення її особистісних, професійних і творчих якостей, розвиток неповторної індивідуальності та формування необхідних життєвих компетентностей особистості. Така зміна пріоритетів висуває до освітянської громади вимоги, спрямовані на формування нової моделі вчителя, носія і транслятора культурних

цінностей, здатного творчо та ефективно розв'язувати комплекс навчально-виховних завдань.

У полі зору науковців постійно знаходяться актуальні проблеми професійного становлення майбутнього вчителя. Особлива увага приділяється розробці філософських, теоретичних і методичних засад змісту професійної підготовки вчителя (В. Андрущенко, В. Бондар, С. Гончаренко, М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, О. Пехота), зокрема – вчителя початкових класів (Н. Бібік, О. Савченко, Л. Хомич, І. Шапошнікова). Теоретичні та методичні засади персоніфікації професійної діяльності педагога, що передбачає особистісну

орієнтацію та організацію навчально-виховного процесу за принципом «дитиноцентризму», вивчали Ш. Амонашвілі, Ю. Азаров, Г. Балл, І. Бех, І. Зимняя, А. Маркова, В. Рибалка, В. Семиченко, І. Якиманська та ін.

Особливої уваги заслуговує посилення зв'язку між культурою та освітою, що зумовлено утвердженням не лише ідей самоцінності людської особистості, а й визначенням світоглядного та виховного потенціалу мистецтва з його можливостями формувати свідомість і підсвідомість, інтелектуальну, емоційно-почуттєву та вольову сфери, моральне і навіть фізичне здоров'я дітей та молоді. В даному контексті взаємозв'язок фахової та культурологічної підготовки майбутнього вчителя, виявлення особливостей мистецької освіти у вимірах особистісно орієнтованого підходу та аксіологічні механізми формування педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів досліджували Т. Іванова, Л. Кондрацька, Г. Локарева, Л. Масол, Н. Миропольська, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, Г. Тарасенко, Г. Філіпчук, А. Щербо, О. Щолокова та ін.

В умовах соціокультурної кризи питання гуманізації та гуманітаризації освітнього простору набувають першочергового значення. Завданням педагогів має стати організація особистісно орієнтованої навчально-виховної взаємодії вихователя та вихованців у контексті культурологічної парадигми. Орієнтація на особистість як найвищу цінність сьогодення вимагає створення оптимальних умов для соціокультурної адаптації дітей, що сприятиме оволодінню ними соціальноприйнятними та культурнообумовленими формами взаємодії. Забезпечуючи динамічну систему взаємодії між дитиною, продуктом її образотворчої діяльності і дорослим (психологом, педагогом, вихователем), арт-терапія здатна не лише здійснити терапевтичний чи корекційний вплив на психічний та фізичний стан дитини, а й реалізувати основні функції освіти: виховну, розвивальну, діагностичну, корекційну, соціальну та психогігієнічну. Художньо-творча діяльність – це делікатна можливість спостерігати за дитиною в процесі спонтанної творчості, наблизитися до розуміння її інтересів, цінностей, відчути її неповторність та унікальність. Тут виховний, розвивальний, діагностичний і корекційний процеси протікають водночас завдяки захоплюючій спонтанній діяльності, в результаті якої налагоджуються емоційні, довірливі комунікативні контакти між дорослим та дитиною, пізнаються закони ефективної соціальної взаємодії, про що неодноразово зазначали О. Вознесенська, Т. Зінкевич-Євстигнеєва, О. Копитін, Л. Лебедева, К. Рудестам, Л. Терлецька та ін.

Таким чином, на перетині століть науковці констатують формування нового педагогічного напрямку арт-терапії – *арт-педагогіки*, що може стати інноваційною технологією особистісно орієнтованого навчання та виховання.

Зважаючи на актуальність проблеми фахової підготовки нової генерації освітян, метою даної

публікації є розкриття методичних засад формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до реалізації виховного потенціалу арт-педагогіки, зокрема – засобами психокорекційної казки.

Наукові дослідження з проблем філософії та соціології мистецтва визначають мистецтво як форму суспільної свідомості, в якій століттями закріплювалися та акумулювалися етнічна самосвідомість, історична пам'ять, міфологічні традиції, соціонормативні стереотипи різних народів. Казки, міфи та легенди, приказки та прикмети, пісні та танці, зразки декоративно-прикладного мистецтва та обрядові театралізовані дійства віддзеркалюють елементи духовної і матеріальної культури різних епох, соціальні суперечності та світоглядні уявлення представників різних націй і народностей. Через різні форми й жанри від покоління до покоління передавалися морально-етичні, естетичні та правові норми. Саме у художніх образах народного фольклору розкриваються найкращі риси національного характеру.

Будь-яка казка, чи то народна, чи то авторська, орієнтована на певний соціально-педагогічний ефект: вона навчає, виховує, попереджає, надихає, наповнює вірою у власні сили та можливості, спонукає до діяльності. Та найбільший виховний потенціал, на нашу думку, мають *психокорекційні казки*, тобто казки, метою яких є опосередкований вплив на поведінку дитини (під корекцією, як зазначає Т. Зінкевич-Євстигнеєва, в даному випадку розуміється «заміщення» неефективного стилю поведінки на більш продуктивний, а також створення умов, за яких дитина свідомо замислилася б над деякими аспектами своєї поведінки).

Саме тому для студентів Інституту педагогіки і психології Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, майбутніх вчителів початкових класів було запроваджено авторський спецкурс «Основи арт-терапії», мета якого полягала в тому, щоб познайомити студентів не лише із феноменом арт-терапії та її основними напрямками (казкотерапією, музичною терапією, лялькотерапією), а й методикою реалізації її діагностичного, психокорекційного, розвивального та виховного потенціалу у навчально-виховному процесі початкової школи.

Використання психокорекційних казок, як стверджують психологи, певною мірою обмежено віковими рамками (це діти старшого дошкільного та молодшого шкільного віку) і проблематикою (неадекватна поведінка та використання неефективних поведінкових моделей). Що ж можна відкоригувати? Наприклад, страх темряви, надмірну балакучість чи хвастощі, зазнайство, забіякуватість, дитячі примхи та безмірні забаганки, проблему вигнання в групі тощо. У створенні психокорекційних казок нам, дорослим (учителям, вихователям та, врешті-решт, батькам), допоможе власний життєвий досвід, адже більшість із цих ситуацій ми вже пережили у дитинстві, тож у казковій

формі можемо поділитися з дітьми своїми знаннями.

Створення таких казок не вимагає особливої психологічної підготовки, тому багато письменників, не усвідомлюючи, створюють їх у достатній кількості. Щоб переконатися в цьому, розглянемо **алгоритм побудови психокорекційної казки**, що, як зазначає Т. Зінкевич-Євстигнеєва, доволі простий і передбачає наступні кроки:

1. *Вибір Героя, що був би близьким до дитини за статтю, віком, характером.*
2. *Розповідь про життя Героя в казковій країні таким чином, щоб дитина знайшла у ній подібність зі своїм життям.*
3. *Створення проблемної ситуації, схожої до ситуації, що має місце в реальному житті дитини, та наділення головного Героя почуттями, аналогічними до переживань дитини.*
4. *Пошук Героєм можливих варіантів розв'язку проблемної ситуації (нашим завданням є через ускладнення ситуації запропонувати дитині альтернативні моделі поведінки шляхом прикладу інших героїв чи за допомогою «мудрого наставника» тощо).*
5. *Усвідомлення Героєм неефективності початкової моделі поведінки і прагнення до змін [2].*

Головне – посяти в душі дитини зерно переосмислення. А для цього необхідно залишити її із своїм внутрішнім питанням усередині. Пропонуємо Вашій увазі методику роботи із психокорекційною казкою, що спроектована не лише на подолання дитячих капризів, а й на усвідомлення себе та свого місця в групі (класі), на розвиток емпатійних та рефлексивних умінь, на формування в уяві дитини соціально прийнятних моделей поведінки у соціумі.

Психологи пропонують кілька варіантів організації казкотерапевтичної роботи:

- **Слухання** – казку можна просто прочитати, не проводячи ніякого обговорення – таким чином, на думку психологів, ми даємо дитині можливість залишитися наодинці із собою та поміркувати. Слухаючи чи читаючи казки, переглядаючи мультиплікаційні та художні фільми, ми в своїй підсвідомості накопичуємо неймовірну кількість життєвих сценаріїв, варіантів їх розв'язку та моделей можливої поведінки – такий собі «банк», що може бути активізованим у будь-якій проблемній (критичній) ситуації.
- **Обговорення** – почніть з обміну вражень від прочитаної казки (розвиток сюжету казки, поведінка головних персонажів, ставлення дитини до тих чи інших подій). При цьому головною умовою такого обговорення є лише достатньо шире висловлювання власного ставлення без навішування жодних ярликів та моральних коментаріїв. Будьте готові до того, що дитині може стати шкода Вовка, якому лісоруби розпороли живота, щоб врятувати Червону Шапочку і Бабусю. Спробуйте зрозуміти позицію дитини – можливо, мова

йде про співчуття? Адже Вовкові теж боляче! І щоб жити, він мусить когось з'їсти, це – його природа...

Парадокс: той, кого ми мусимо карати, викликає співчуття... Але хіба в реальному житті не так? Ми прагнемо показати дитини різнобарв'я світу і в той самий час на все це різнобарв'я навішуємо ярлики: «Червона Шапочка – це добре», а «Вовк – погано», тому одній рятується життя, тоді як життя іншого губиться. А чи не спробувати змінити казку? Навчити Вовка більш безпечним способом задоволення своїх потреб? Ось Вам і креативність, гнучкість, творчий та нестандартний підхід до розв'язання цілком стандартних ситуацій.

- **Малювання.** Запропонуйте дитині намалювати найцікавіші фрагменти казки – таким чином Ви отримаєте можливість зафіксувати найцінніші враження і переживання дитини на аркуші паперу та проаналізувати, чому саме ці фрагменти найбільше вразили дитину.
- **Інсценізація.** Тут можуть бути використані різні форми художньо-творчої діяльності, наприклад, театралізовані сюжетно-рольові ігри (сюжет казки можна розіграти силами самих дітей, включаючи виготовлення костюмів, масок та декорацій). На допомогу вчителю/вихователю завжди можуть прийти готові ляльки-рукавички або щойно створений пальчиковий чи настільний театр.

Та, на нашу думку, є кращий засіб актуалізації процесу особистісного та соціального зростання дитини – це залучення її до процесу творення.

Пропонуємо Вашій увазі сценарій фрагменту психокорекційної казки Г. Смірної, спрямований на корекцію дитячих капризів [2].

Вередлива королева

(Дія відбувається в іграшковому магазині. На сцені – іграшкова полиця, на якій «розташовані» головні персонажі казки – Іграшки)

Голос за кадром:

Шановні покупці, наш магазин зачинається. Весь персонал іграшкового відділення чекає наступної зустрічі з Вами.

Левеня (прокидається і потягується): О-о-ох, усі боки собі відлежав!

Усі ляльки та іграшки потягуються

Кетрін (із претензією): Завжди він чимось не задоволений!

Левеня (зістрибуючи з полиці): Вам, лялькам, цього не зрозуміти. Стоїте собі цілий день, нічого у вас не болить. Усі на вас заглядаються, милуються вами.

Кетрін (ображено): А ось і ні! У мене і ноги, і руки болять! Думаєш, це так легко – годинами стояти й не ворушитися?

Солдатик дарує Кетрін квітку, але та пихато викидає її геть.

Зайчик: Аякже, годинами, Вас же постійно беруть, розглядають...

Лялька (зітхаючи): Та на нас уже давно не звертають уваги. Відколи її привезли (вказує на Кетрін).

Кетрін: Не «її», а Кетрін! Кетрін – моє ім'я! Всі чули? А ще краще, якщо ви будете звертатися до мене «Ваша Величносте», або ні, краще – «Ваша Королівська Величносте» (*чепуриться, дивиться у дзеркальце; Солдатик їй допомагає*).

Левеня (*позіхаючи*): Робити нам більше нічого.

Зайчик: Те, що у тебе на голові корона, ще не означає, що ти королева.

Лялька (*зітхаючи*): З того часу, як Кетрін з'явилася в нашому магазині, тільки й чути: «Яка красива! Яка красива лялька!».

Зайчик: Як на мене, то вона звичайнісінька лялька, тільки одягнена краще.

Кетрін (*звертається до Солдатика*): Гей, Солдате, подай-но мені Автомобіль, я ... я у відділ одягу поїду. Там, здається, нову колекцію від Армані привезли.

Автомобіль: Нікуди я тебе не повезу!

Кетрін (*знівно тупає нізкою*): Ні, повезеш!

Автомобіль: Не повезу!

Кетрін (*знівно*): Солдате!

Солдатик (*підходить до Автомобіля і просить*): Відвези її, будь-ласка! А я... а я тебе натру до блиску!

Автомобіль: Нізащо!

Солдатик: Але ж вона просить...

Автомобіль (*обурено*): Не просить, а вимагає!

Кетрін (*обурено*): Це що, бунт?! Я найкраща та найдорожча за вас всіх, тож ви повинні виконувати все, чого я забажаю! Солдате, а ну забори його геть, або ... на металобрухт розбери!

Солдатик: Але ж, Ваша Величносте, він не зробив нічого поганого!..

Кетрін (*тупає нізкою*): Мені краще знати!

Лялька (*занепокоєно*): Що ж це відбувається?

Зайчик: Ти цього не зробиш! Його ось-ось мають купити!

Левеня: Автомобіль уже майже рік чекає, коли за ним прийдуть діти!

Кетрін: Мене це хвилює менше за все. Коли я чогось хочу, нічого неможливого не існує! Чуєш, Солдате, виконуй негайно! Ще й ... цього Зайця забори, до якоїсь коробки заховай!

Солдатик (*опустивши голову*): Пробач, Кетрін, але я не можу...

Кетрін (*здивовано*): Що?..

Солдатик (*піднявши голову*): Пробач, Кетрін, але я не можу!

Кетрін (*тупоче нізками*): Ні, не пробачу!

Солдатик: Будь-ласка, не кричи.

Кетрін (*продовжує тупотіти ногами*): Забори! Забори їх!..

Солдатик: Зрозумій, адже вони – мої друзі.

Кетрін (*продовжує тупотіти ногами*): Забори! Забори їх!.. (*падає на підлогу*) І сам можеш іти геть!..

Іграшки кілька секунд дивляться, як Кетрін б'ється в істериці. Потім Кетрін повертає голову до іграшок (так, щоб її не бачили глядачі).

Лялька (*злякано*): Ой!..

Левеня: Ви тільки погляньте, що сталося з нашою «королевою»...

Ця казка, звичайно, має продовження. Але давайте зупинимось і уявимо, яким може бути продовження пригод Вередливої Королеви. Повірте, скільки дітей буде в класі, стільки буде і варіантів закінчення, тобто – *моделей поведінки*.

Пропонуємо Вашій увазі декілька варіантів закінчення казки Г. Смірнкової «Вередлива королева», написаних учнями 3 класу однієї із Вінницьких шкіл:

1. «Солдатик не встиг заховати іграшки, бо настав ранок, і в магазин прийшли люди. Одна дівчинка побачила Кетрін. Вона захотіла мати цю ляльку і почала вередувати. Коли мама погодилася купити ляльку, дівчинка сильно схопила її і раптом відірвала ногу. «Я вже не хочу цю ляльку!» – вигукнула вона і кинула Кетрін назад на полицку.

Кетрін стало дуже страшно. Тоді вона попросила у всіх іграшок пробачення, а Солдатик справив їй нізку.»

2. «Кетрін продовжувала плакати, і на її лиці почала розтікатися вся фарба. На наступний день в магазині купили всі іграшки, а її заховали, бо стала негарною ця капризна лялька!!! Лише тоді зрозуміла Кетрін, як погано вона себе поводи́ла з іншими іграшками. Їй стало дуже-дуже соромно за те, що вона накоїла. А коли в магазин привезли нові іграшки, Кетрін вже сиділа та мовчала.»

Та основна робота чекає на дітей попереду: мало придумати закінчення, його слід ще й презентувати однокласникам. Індивідуальне виконання роботи у письмовій формі навряд чи буде досить ефективним, тому варто об'єднатися у групи, пропонуючи учням самостійно обрати один, спільний варіант закінчення пригод Вередливої Королеви та визначитися зі способом презентації.

Способи презентації можуть бути різноманітними, наприклад:

- *інсценізація* – театралізація на класній «сцені», що потребує виготовлення елементів костюмів, масок та декорацій;
- *настільний чи пальчиковий театр*;
- *слайдшоу* – виготовлення слайдів чи колажів, що ілюструватимуть розповідь дітей тощо.

Студенти Інституту педагогіки та психології Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського оволодівають мистецтвом казкотерапії

У якому випадку діти, які полюбують час від часу (або регулярно) вередувати, швидше опанують адекватні форми поведінки: після звичайного прослуховування казки, чи після залучення до активної казкотворчої діяльності з пошуку ефективної моделі поведінки для вередливої ляльки Кетрін? Відповідь очевидна.

На жаль, у межах традиційного 45-хвилинного уроку створити оптимальні умови для проживання такої казково-фантастичної реальності доволі складно. Саме тут на допомогу придуть інтегровані форми організації навчального процесу (наприклад, на уроці читання чи письма читаємо та придумуємо продовження казки, на уроках художньо-естетичного циклу – художня праця чи малювання – виготовляємо необхідний театральний реквізит та презентуємо результати роботи групи).

Ще одна форма організації дитячої спонтанної художньо-театральної творчості (та ще й у контексті Концепції Комплексної Казкотерапії) – театральний гурток.

Театральне мистецтво, як ніяке інше, здатне найкраще зреалізувати такі психокорекційні цілі, оскільки являє собою нерозривну єдність із музичним, хореографічним, образотворчим та літературним мистецтвом, а також відповідає віковим особливостям психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку. Потреба у грі та казці, активному русі, реалізації різноманітних соціальних ролей як ніде більше може бути задоволена під час театральної гри. Дитина отримує унікальну можливість знову стати творцем певної казково-фантастичної реальності: починаючи зі створення сюжетної композиції (якщо ми залуцаємо до цієї роботи дітей), через виготовлення декорацій, ляльок і костюмів – до авторського втілення на сцені, адже так, як вона відчуває цю роль, не відчує і не зіграє ніхто інший.

Атмосфера, яка пронизує кожну хвилину перебування дитини на службі у Мельпомени, задіює увесь творчий потенціал дитини і спрямовує його на розв'язання навіть таких питань, як формування соціально-прийняттого поведінкового досвіду людини.

Пропонуємо порівняти варіант закінчення казки Г. Смірної «Вердлива королева» учнями 3-РН класу школи № 32 м. Вінниці, створений на одному із занять шкільного театрального гуртка.

Автомобіль: Куди поділась її краса?

Зайчик: Ой, погляньте, у неї вся фарба з обличчя змилась.

Лялька: Хто її таку тепер купить? Їй не місце на іграшковій полиці.

Кетрін: А що зі мною трапилось?

Солдатик (дає їй дзеркальце): Ось, поглянь...

Кетрін (дивиться у дзеркальце): Що сталося з мою королівською вродою?

Левеня: Є лише один спосіб повернути твою вроду. Але він тобі не підійде.

Кетрін: (тупцяє ніжкою): Розкажуй негайно!

Левеня (повертається до глядачів): Ось бачите, я ж казав, що він їй не підійде.

Солдатик: Левеня, розкажи будь-ласка.

Кетрін (дивиться на Солдатика і тихенько повторює): Будь-ласка...

Левеня: Ну гаразд, слухай. Колись дуже давно на іграшковій фабриці тобі забули дати серце, в якому знаходяться зернята ввічливості і доброти. Ти повинна віднайти його, щоб відновити свою вроду і повернутись до магазину.

Кетрін: А де ж мені його шукати, те серце?

Левеня: Іди на фабрику...

Кетрін: На... фабрику?..

Солдатик: Кетрін, я піду з тобою!

Кетрін (до Солдатика): Дякую, друже! (До інших іграшок): Бувайте, друзі!

Іграшки: Прощай! До зустрічі! Хай тобі щастить!

II дія

(У іншому кутку сцени – фабрика іграшок. За столом у білому халаті – Директор фабрики, щось лагодить. Посеред сцени – Хлопчик з Машиною (Автомобіль 2), що направляє в бік фабрики іграшок. Виходять Кетрін та Солдатик)

Кетрін: Я так втомилася... Вже третій день йдемо без спочинку...

Солдатик: Дивись, іграшка! Може, вона знає, де фабрика? (підходять до Хлопчика)

Хлопчик (розмовляє по мобіліці): Так, мамо, я слухаю...

Кетрін (до Автомобіля 2): Вибачте, Ви не знаєте, де знаходиться іграшкова фабрика?

Автомобіль 2: Знаю, тато цього хлопчика працює там директором. Ми зараз ідемо до нього.

Кетрін: Чи не могли б Ви підвезти мене до нього?

Автомобіль 2: Навіщо?

Кетрін: Мені ... потрібно знайти серце, яке мені забули дати на фабриці.

Автомобіль 2: Гаразд, сідайте, я Вас підвезу.

Хлопчик (вже на фабриці): Тату, нам потрібна твоя допомога.

Тато: О! Мені знайома ця лялька. Здається, я забув дати їй серце. Давайте виправимо цю помилку.

Ось її серце, я зберіг його. (Одягає Кетрін на шию сердечко)

(Хлопчик приносить Кетрін та Солдатика назад у магазин)

Кетрін: Дозвольте...

Солдатик: Привіт, друзі!

Зайчик: Хто це?

Лялька: Вона дуже схожа на нашу Кетрін.

Автомобіль: Так, дійсно, це Кетрін і Солдатик.

Левеня: Погляньте, вона таки знайшла своє серце.

Кетрін: Так, я знайшла його. Дякую вам, друзі, що не залишили мене в біді і допомогли навчитися ввічливості.

Пісня про друзів. Поклони

Вистава за мотивами казки Г. Смірної «Вередлива королева» була показана гуртківцями своїм однокласникам на «Уроці Ввічливості». Заслугує уваги і вибір театрального жанру – учні обрали лялькову виставу, де головними діючими персонажами були... справжні іграшки, що «ожили» в руках своїх власників. І на певний час, час вистави, глядачі погодилися не помічати цієї умовності, повністю захопившись подіями, що розігрувалися на класній сцені.

Серед багатьох казок, що можуть бути використані у навчально-виховному процесі початкової школи, варто обрати «казки із продовженням». Це може бути серія казок про пригоди одного й того ж самого казкового персонажа або, наприклад, про іграшковий магазин, куди надходить нова партія іграшок...

Основна відмінність казкотерапії від інших методів полягає в тому, що педагогічний і психологічний вплив відбувається на ціннісному рівні. Надто часто про базові життєві цінності – Дружбу, Любов, Доброчливість, Добропорядність, Добродійство, Віру, Гідність, Співпрацю – ми говоримо з дітьми своєю мовою, мовою дорослих.

Для нас, учителів, вихователів, психологів та, врешті-решт, батьків, казка та гра мають стати, перш за все, мовою, за допомогою якої можна спілкуватися з душею дитини. Спілкуватися про розвиток самосвідомості і духу. Тому можна

Фрагмент вистави «Вередлива королева» у виконанні учнів 3-РН класу ЗОСШ № 32 м. Вінниці

сміливо стверджувати, що казкотерапія – це дієвий засіб практичної реалізації особистісно орієнтованої системи навчання та виховання у початковій школі. Школярі серед палітри запропонованих видів діяльності обов'язково оберуть ті, що найбільше відповідають їхнім природним потребам. Організація взаємодії літературного, образотворчого та театрального мистецтв стимулюватиме здатність особистості до самопізнання та самовдосконалення, навчить умінню підпорядковувати особистісні потреби соціальним запитам та моральним цінностям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вознесенська О. Особливості арт-терапії як методу // Психолог. – 2005. – № 39. – С. 5-8.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии. – СПб.: Речь. – 2002. – 310 с.
3. Лебедева Л.Д. Арт-терапия в педагогике // Педагогика. – 2000. – № 9. – С. 27-34.

Рецензенти: Кривошея Т.М., к.пед.н., доц.;
Барановська І.Г., к.пед.н.

© Деркач О.О., 2010

Дата надходження статті до редколегії: 12.01.2010 р.